

مشکلات واحدهای اقتصادی-صنعتی

بنگاه در مانی

مصاحبه «اقتصاد ایران» با مهندس عبدالمهدی اجلائی، نایب رییس خانه صنعت و معدن ایران

اقتصاد ایران: چالش‌های فراروی بخش صنعت در سال ۸۸ چه مواردی بوده‌اند و چه اقداماتی جهت رفع این چالش‌ها صورت گرفته است؟

صنعت در سال ۸۸ روند پُرنوسانی را طی نموده است، به طوری که در برخی شاخصه‌ها و زیربخش‌های صنایع شاهد رشد و ترقی بوده‌ایم، اما در بسیاری از مؤلفه‌های اساسی صنعت، توفیق چندانی به دست نیاورده‌ایم. توهّم منفی انتظاری ناشی از هدفمندی یارانه‌ها که در سال ۸۷ مطرح شد، در کنار مشکلات همیشگی تورمی در کشور که قدرت تصمیم‌گیری را در بلند مدت از صاحبان صنایع سلب می‌کند، از موانع مهم رشد صنایع کشور در سال ۸۸ به شمار می‌روند.

برخی از مشکلاتی که صنعت ایران در سال ۸۸ با آنها مواجه بود و پیش‌بینی می‌شود با توجه به سیاست‌های یارانه‌ای دولت در سال آینده تاووم یابند عبارتند از:

- نیاز به سرمایه در گردش و تسهیلات اعطایی به واحدهای صنعتی به دلیل عدم جریان مناسب نقدینگی، به خصوص در قراردادهای شرکت‌های دولتی و شبه‌دولتی
- سیاست‌های ارزی بانک مرکزی و "واردات پروری" به جای توسعه صادرات
- معضلات نظام مالیاتی، حاکمیت مالیات بر تولید به جای مصرف، تأمین عمده درآمدهای دولت از طریق صنعت و عدم نظارت بر واحدهای بدون شناسنامه
- عدم برنامه‌ریزی تعرفه‌های مناسب برای تأمین انرژی مورد نیاز صنعت و تبعیض بخش خانگی و تولیدی
- چالش‌های قانون کار و عدم شفافیت قوانین تأمین اجتماعی در ارتباط با نیروی کار و کارفرما
- معضلات صادراتی اعم از عدم حمایت کافی از صادرکنندگان و عدم پرداخت به موقع مشوق‌های صادراتی و پیچیدگی‌های بوروکراتیک حاکم بر صادرات
- عدم توجه جدی دولت به جایگاه تشکل‌های خودجوش صنعتی نظیر خانه صنعت و معدن
- مشکلات خصوصی‌سازی اعم از سیاست‌های نامتوازن و حمایت از شبه‌دولتی‌ها به جای بخش خصوصی واقعی
- جایگاه ضعیف آموزش و پژوهش و معضلات عقد قرارداد آموزشی و پژوهشی با بخش خصوصی
- سیاست‌های نوسانی قوانین مغایر با اهداف صنعت.

اقتصاد ایران: چه راهکارهایی برای حل این مشکلات

بر اساس گزارشی که صندوق بین‌المللی پول (IMF) در سال گذشته منتشر نموده، کشورمان با ۲۸ درصد سرمایه‌گذاری ثابت بر حسب درصدی از محصول ناخالص داخلی (GDP) در رده ۳۶ جهانی قرار گرفته است. همچنین در پایان سال ۲۰۰۸ رشدی معادل ۴/۵ درصد را در بخش محصولات صنعتی تجربه کرده‌ایم و به این ترتیب در میان ۱۶۱ کشور مورد بررسی، رده ۶۹ را به خود اختصاص داده‌ایم. گفتنی است وضعیت سرمایه‌پذیری در کشورمان در سال‌های گذشته، از وضعیت بهتری برخوردار بوده است، به طوری که در سال ۸۶ شاهد رشد ۶/۵ درصدی در تشکیل سرمایه کشور بودیم. حتی در سال ۸۷ علیرغم کاهش تقریباً یک واحد درصدی، باز هم روند تقریباً مناسبی حاکم بود، اما وقوع حوادث سال ۸۸ که سرمایه‌های بسیاری را از کشور فراری داده است، وضعیت نامناسبی را برای صنعت به وجود آورد که آثار آن در سال‌های آتی مشخص می‌شود. بد نیست به آمار ورود سرمایه هم اشاره گردد که به پیش‌بینی کارشناسان در حدود ۲۵ درصد کاهش می‌یابد.

با این توضیحات باید گفت بخش صنعت در کشور ما نیازمند توجهات بیشتری به خصوص در مسایل مربوط به سیاست‌گذاری، نظام بانکی، بازار سرمایه، مباحث بین‌المللی و سیاسی و همچنین معضلات قانونی است. در بخش خُرد نیز توجه خاص به مسایلی همچون ارتقای بهره‌وری عوامل تولید، تأمین منابع مالی بنگاه‌ها و تعریف جایگاه هزینه تحقیق و توسعه به عنوان بخشی از عملیات افزایش و بهبود تولید از مسایل حایز اهمیت هستند.

عوامل مهم دیگری همچون هدفمندی یارانه‌ها، تحریم‌های احتمالی غرب و سیاست‌های دولت در بخش پولی و بانکی هم از مسایل تأثیرگذار بر صنعت در سال ۸۹ خواهند بود.

با نگاهی به برنامه‌هایی که در بحث هدفمندی یارانه‌ها به تصویب رسیده، می‌توان دریافت که افزایش قیمت انرژی یکی از نتایجی است که اگرچه در سال اول اجرای طرح به میزانی اندک بر تولید و صنعت اثر می‌گذارد، اما قابل اغماض نیست. در سال ۸۹ انتظار می‌رود با افزایش قیمت انرژی، قیمت تمام شده تولید افزایش یابد. این افزایش در هزینه تمام شده، فرصت نوآوری را از تولیدکننده می‌گیرد که این امر به معنای افت کیفی محصول است.

علاوه بر این موارد، با وضع کنونی واردات محصولات خارجی با قیمت پایین که احتمالاً در آینده به منظور تنظیم بازار ادامه خواهد داشت، شاهد رکود هر چه بیشتر واحدهای تولیدی هستیم. رکود مذکور در کنار توقف رشد صادرات و قیمت بالای کالای تولیدی به کاهش درآمد تولیدکننده و مشکلاتی در نظام بانکی و گردش نقدینگی خواهد انجامید.

اقتصاد ایران: متشکریم. ■

پیشنهاد می‌فرمایید؟

پیشنهاداتی که در این رابطه می‌توان مطرح کرد عبارتند از:

- برنامه‌ریزی و تعامل صحیح و متقابل بین مؤسسات مالی و بانکی و بخش صنعت و معدن
- اعمال نرخ ارز صادراتی و ایجاد انگیزه رقابت در تولید و صادرات
- تحکیم نظام مالیاتی فراگیر و ایجاد سیستم مکانیزه رصد درآمدهای افراد به منظور اخذ مالیات حقه آنان و مالیات‌ستانی براساس میزان مصرف خریدار نهایی
- دقت نظر در تعیین تعرفه‌های انرژی با همکاری تشکل‌هایی نظیر خانه صنعت و معدن
- تغییر نگاه مجلس و دولت به قوانین حامی تولید و صادرات ذینفعان صنعتی و معدنی
- تدوین برنامه استراتژیک صادرات و حمایت چندجانبه توسط دستگاه‌های ذیربط از امر صادرات با همکاری تشکل‌های صادراتی
- قانونمند کردن خانه صنعت و معدن از طریق لایحه قانونی در مجلس به عنوان تشکل جامع صنعتگران
- ایجاد دستگاه نظارت با همکاری خانه صنعت و معدن و واگذاری آموزش و پژوهش به بخش خصوصی در کنار دانشگاه‌ها و مؤسسات دولتی
- مشارکت بخش خصوصی به صورت فعال و رسمی در مراجع تصمیم‌سازی، جهت افزایش اثربخشی قوانین.

اقتصاد ایران: جایگاه صنعت را از بُعد دانش فنی در جهان

چگونه ارزیابی می‌کنید؟